

**STÆRKE
UDDAN
NELSER
HELE
LIVET**

B

TÆNK NYT FOR BØRN, UNGE OG VOKSNE

Radikale Venstre har det seneste år lagt op til markante nybrud og investeringer i børn, unge og voksnes muligheder, i skoler og i uddannelse hele livet.

Tænk Frit. Tænk Børn

August 2021

Radikale Venstre foreslog en række markante veje til at styrke skoler og fritidstilbud, for at give alle børn den bedste start på livet og større frihed til at forfølge sine egne mål.

Sammen om et stærkt Danmark

August 2022

Radikale Venstre foreslår i sin 2030-plan at investere op mod 6,3 mia. kr. ekstra i børn, unge og uddannelse.

Flere unge med i fællesskabet

September 2022

Radikale Venstre foreslår i dette udspil at sætte udsatte unges drømme og potentialer i centrum ved at give frihed og ansvar til kommunerne, og investere i bedre sagsbehandling, uddannelsestilbud og psykiatri for dem, der har svært ved at finde fodfæste i job eller uddannelse.

Stærke uddannelser - hele livet

September 2022

Radikale Venstre lægger i dette udspil op til at investere i uddannelserne og sætte dem fri til gavn for unge og voksne – og for virksomheder og velfærd – i hele Danmark.

STÆRKE UDDANNELSER - HELE LIVET

Lad os tænke nyt, udbygge og investere i uddannelserne frem for at udflytte, afkorte og nedlukke. For større frihed, flere muligheder og ægte mening. For et stærkere fællesskab og for den enkeltes livsdrømme.

Tænk, hvis der var nye uddannelsesmuligheder hele livet!

Tænk, hvis vi fik mulighed for opnå det, vi drømmer om, som både ung og voksen.

Tænk, hvis vi for alvor gjorde op med det, der skaber præstationspres, giver mistrivsel og som gør, at mange unge opfatter uddannelsesvalget som en indsnævring frem for en åbning i livet. Tænk, hvis vi gjorde op med, at de praktiske fag, professionsuddannelserne og den akademiske vej ofte opfattes som modsætninger, og i stedet gjorde dem til meningsfulde, ligeværdige, og sammenhængende muligheder. Så alle uddannelsesveje blev mere attraktive, gav mere mening og bidrog til større trivsel.

Tænk, hvis vi stod fast på værdien af uddannelse – både den menneskelige, dannelsesmæssige og samfundsøkonomiske – og på, at investeringer i mennesker er den korteste vej til et mere frit, grønt og stærkt Danmark.

Tror vi på større trivsel, friere liv og mere plads til at drømme?

Vi insisterer! Alle, der lever i Danmark, skal være frie til at trives, drømme, vokse og skabe deres egen mening i livet. Så vores fælles velfærd, vores virksomheder, vores velstand og vores værdier kan udvikle sig klogt, frit og bæredygtigt. Uddannelse er vejen ind i den fremtid. Uddannelse præget af åbne muligheder, og som både giver mening for den enkelte og for fællesskabet.

De fleste unge har i dag grebet drømmen. Uddannelse er blevet en hovedvej ind i arbejdslivet, som stadig flere følger. De sidste fem år er antallet af nyuddannede fra universiteterne steget særlig meget. Der er i dag over dobbelt så mange universitetskandidater i arbejdsstyrken, som der var i 1995.

Alligevel er universiteternes høje bidrag til samfundsøkonomien fastholdt. Antallet af ledige unge kandidater er det laveste i ti år. Det øgede optag på alle de videregående uddannelser vil hæve vores velstand (bnp) med 120 mia. kr. om året i 2050, når det er slået fuldt igennem¹. Det er næsten lige så meget, som vi i dag bruger på folkepension, og mere end dobbelt så meget som udgifterne til dagpenge, kontanthjælp og SU tilsammen. Højere uddannelsesniveau ruste os med andre ord til at styrke velfærden, skabe gode jobs i hele landet og gennemføre den grønne omstilling.

Uddannelse er en kæmpe succes for den enkelte og for vores fællesskab, som vi skal holde fast i – ikke begrænse, afkorte eller nedskære.

¹ Uddannelses- og forskningspolitisk redegørelse 2018, kapitel 5 og Svar på UFU alm. de. – spm. 163.

Fem visioner for fremtidens uddannelser

Radikale Venstre vil åbne muligheder og gøre uddannelserne mere meningsfulde. Så flere får mere ud af uddannelserne på alle uddannelsesniveauer og i løbet af hele livet.

Det kræver, at vi tænker nyt og investerer i mennesker – i deres muligheder, drømme og trivsel. At vi ikke begrænser børn, unge og voksnes udvikling og uddannelsesmuligheder, når både den enkelte og samfundet faktisk har brug for det modsatte.

Radikale Venstre har fem visioner for fremtidens uddannelser. De er kort opsummeret i følgende oversigt og uddybes sidst i udspillet.

VISIONER FOR DANMARK	PROBLEM VI LØSER	MÅL VI SÆTTER	VEJE VIDERE
Bedre uddannelsesmuligheder hele livet	Mangel på mennesker i velfærd og virksomheder	Flere skal tage en uddannelse senere i livet (2 ud af 3 videregående)	• Hele deltidsuddannelser gøres gratis • Nye deltidsuddannelser målrettet den enkelte i job • Retskrav på adgang til relevant videreuddannelse • Realkompetence-merit • Mere og bedre vejledning
Flere i velfærden og virksomhederne	Færre faglærte og lav søgning til velfærd	Uddannelserne til lærer, pædagog, sygeplejerske og socialrådgiver skal være fyldte i 2030	• Flere faglige fyrtårne i velfærden • Højere pædagogisk uddannelsesniveau
Bedre trivsel og mindre stress	Markant stigende mistrivsel blandt unge	Halvt så meget mistrivsel i 2030	• Trivselskommission for ungdom og uddannelser • Styrket trivselstilsyn i hele uddannelsessystemet • Styrket karakterskala og optagelsessystem
Mere mening i uddannelserne	Høj dimittendledighed, frafald og kvalitetsudfordringer	Halvt så stor dimittendledighed og lavere frafald	• Kvalitetsmilliard til uddannelserne • Råd for moderne dannelse • Obligatorisk kandidatvejledning • Konsolidering af små fagmiljøer • Taxameterreform på ungdomsuddannelserne
Større frihed til uddannelserne	Hårde begrænsninger af uddannelser i byerne og på engelsk	2000 nye pladser i de store byer. Fx på nye deltidsuddannelser	• Uddannelsesplan 2040 • Fjerne loft over uddannelsespladserne i de store byer • Nye pladser på engelsksprogede uddannelser • Større rum for lokalt ansvar

Vi tager livtag med disse års store udfordringer i uddannelserne

Med de fem visioner gøres op med nogle af de centrale udfordringer for både børn, unge og voksne i uddannelsessystemet i disse år:

Mange har glemt, at uddannelse er et gode for hele samfundet

Uddannelse er en central vej til mere meningsfulde liv og et stærkere Danmark. Men de studerendes engagement, de dygtige undervisere og værdien af frie, åbne uddannelsesmuligheder er under pres.

Uddannelsespolitikken handler alt for meget om arbejdsudbud, lønafkast og lokalpolitik. Fordomme om dimittendledighed, overuddannelse og overakademisering er kommet helt ud af proportioner – særligt i debatten om universitetsuddannelserne.

For mange rammes af mistrivsel og for få møder fremragende undervisning

Antallet af unge, der mistrives, eksploderer. Hver tredje unge kvinde og hver femte unge mand har lav mental trivsel. Stress, ensomhed og pres er udbredt blandt alt for mange unge og på alle uddannelsesretninger.

Det afspejler blandt andet, at uddannelserne alt for ofte reguleres ud fra styringslogik, regneark og minimumsstandarder. Der mangler fokus og tilskyndelse til den fremragende undervisning, de inkluderende studiemiljøer, de meningsskabende møder mellem teori og praksis og alt det andet, der for alvor giver studerende mod og mening, og som skaber udvikling i vores samfund og indsigt for den enkelte.

Vi står over for kæmpe kompetencemangel i fremtiden

Vi kan ikke opretholde velfærden, gribe udviklingsmulighederne og komme i mål med den grønne omstilling, hvis der ikke er nok mennesker med de rette kompetencer i fremtiden. Der er brug for, at flere kan mere. Og på nogle områder er udfordringen helt akut.

Samtidig oplever mange stigende forventninger og krav i deres job. En mekaniker skal kunne noget nyt, når han i fremtiden skal ordne en elbil, end da han skulle skifte en karburator. Sygeplejersker, lærer og pædagoger står over for andre forventninger og nye opgaver end før i tiden. Ufaglærte jobs automatiseres eller udflyttes og stadig flere jobannoncer efterspørger lange universitetsuddannelser og øget specialisering. Sådan vil det fortsætte, og det kan blive en styrke for både den enkelte og vores samfund, hvis vi evner at gribe de muligheder, det giver. Det kan vi gøre, hvis vi knytter uddannelse og arbejdsliv tættere, hvis vi uddanner os mere løbende og i større takt med udviklingen i samfundet.

Men uddannelse, udvikling og ungdommens livsdrømme træder ofte i baggrunden, når man har fået fast job og stiftet familie. Kun et fåtal vender tilbage til uddannelserne og mange føler sig lidt låst i karrieren – eller i livet – uden at kunne se muligheder for at komme videre. Udfordringen rammer også vores arbejdspladser og vokser i takt med at kompetencebehovet i samfundet ændrer sig.

Systemet begrænser mennesker og kassetænkning kvæler udvikling

Uddannelsessystemet er præget af siloer og adskillelser. Mellem uddannelsestyper og uddannelsesniveauer, mellem institutioner, land og by. Og mellem gratis fuldtidsuddannelser for de unge og dyre deltidsuddannelser for voksne i arbejde og med familieliv. Der mangler åbenhed, mulighed, fleksibilitet, sammenhæng og sikre veje på tværs af systemet.

Samtidig er debatten præget af falske modsætninger og særinteresser. Som når nogen påstår, at man er nødt til at lukke døre og slukke drømme for at kunne åbne nye uddannelsesmuligheder ude i landet eller for de voksne senere i livet. Eller når nogen mener, at teori og praksis er kontraster, hvor den ene skal fremmes på bekostning af den anden, frem for at skabe en balance, hvor de beriger hinanden. Eller når nogen tror, at flere muligheder for den enkelte ikke også giver større mening for fællesskabet. Der er brug for at gøre op med de unødvendige nulsumsspil ved at skabe flere veje, mere sammenhæng og større samarbejde i uddannelsessystemet.

UDDYBNING: FEM VISIONER FOR FREMTIDENS UDDANNELSER

VISION 1: Bedre uddannelsesmuligheder hele livet

For at ruste den enkelte til et både langt og godt arbejdsliv i et samfund under stadig forandring er der brug for bedre videreuddannelsesmuligheder for alle. Så man realistisk og uden stor opsparring kan få ny viden eller specialisere sig på videregående niveau – også når man har voksenliv med karriere og familie at tage hensyn til.

Uddannelse er i dag gratis, hvis man tager det på fuld tid som ung, men kræver egenbetaling, hvis man selv eller ens arbejde får brug for specialisering eller sporskifte senere i livet. Det har bl.a. Reformkommissionen påpeget som en barriere for at fremtidssikre Danmark.

Det vil Radikale Venstre ændre på. Forskellen mellem almindelig uddannelse og videreuddannelse skal nedbrydes, og den enkeltes veje videre skal sikres.

MÅLSÆTNING 1

Flere skal kunne læse videre senere i livet. Samlet skal to ud af tre kunne forvente at få en videregående uddannelse i løbet af livet.

I dag forventes 63,8 pct. af de 16 årige at opnå en videregående uddannelse inden for 25 år, men de fleste tager den typisk, mens de er i tyverne.

Radikale Venstre foreslår, at:

- **Hele deltidsuddannelser gøres gratis**, hvis man samtidig er i job, som det bl.a. kendes fra de nye erhvervskandidatuddannelser og for merituddannelserne. Det skal gælde eksisterende og nye, fulde deltidsuddannelser til alle uddannelsesniveauer.
- **Der åbnes for nye deltidsuddannelser målrettet den enkelte i job** på tværs af landet. Uddannelserne skal være målrettede, så ufaglærte kan blive faglærte, så faglærte kan gå på et erhvervsakademi eller blive professionsbachelor. Og så professionsbachelorer og bachelorer kan bygge et kandidatniveau på deres uddannelse. De skal primært understøtte specialisering i faget eller professionen (ikke "ud" af faget), skal kunne udbydes i samarbejde mellem relevante institutioner og udvikles i dialog med arbejdsmarkedet for at sikre et relevant indhold. De skal forudsætte, at man er i job, og tilrettelægges så det er realistisk, at man kan tage dem, mens man arbejder. Fx virtuelt, om aftenen eller i weekender, som det kendes fra merituddannelserne.
- **Der etableres retskrav på adgang til relevant videreuddannelse** til alle nye faglærte, erhvervsakademiuddannede og professionsbachelorer efter de har været i job i mindst tre år. Retskravet skal sikre alle en plads på et relevant videreuddannelses tilbud, mens de er i job jf. pkt. 2, men omfatter ikke ret til afspadsering, lønkomensation eller lign.
- **Mere vejledning i uddannelsessystemet** for at støtte alle på deres egen vej i uddannelserne både tidligt og senere i livet. Derfor skal der investeres i en stærkere vejled-

ningsindsats, som kan hjælpe alle børn og unge i grundskole, ungdomsuddannelser og videregående uddannelser med at finde lige præcis deres vej videre.

- **Realkompetencemerit** på alle videregående uddannelser og bedre meritoverblik. I dag er det ikke muligt at give merit på en ordinær videregående uddannelse, selvom en studerende træder ind med lang og relevant erfaring fra det jobmarked eller praksisfelt, som uddannelsen retter sig imod. Det skal være muligt, så dygtige håndværkere, erfarne sosu'er eller selvlærte it-specialister får lettere ved videreuddannelse og ikke behøver lære det, de allerede kan, igen.
- **Flere og mere fleksible erhvervskandidatuddannelser.** Begrænsningerne på den nuværende erhvervskandidatordning fjernes og ordningen gøres mere fleksibel i ECTS-omfang og tidsmæssig udstrækning, for at uddannelserne kan tilpasses bedre til virksomheder og studerendes behov. Universiteterne skal tilskyndes med en bonusordning til at udbyde ordningen og gøre den mere attraktiv for akademiske bachelorer.

VISION 2: Flere hænder til velfærd og virksomheder

Vores velfærd er i krise. Der mangler mennesker til at tage sig af os på fødegange, plejehjem, legepladser og lærerværelser overalt i Danmark. Til at løfte velfærden og gøre den endnu bedre. Samtidig presser demografien. Der kommer flere børn. Antallet af ældre stiger. Men ungdomsårgangene, der skal løfte velfærden fremover, skrumper.

Derfor er det kritisk, at interessen for at varetage disse roller er vigende. Søgningen til velfærdsuddannelserne er i frit fald og stadig færre af dem, der uddanner sig, bliver i professionerne hele livet. Også mange virksomheder står over for mangel på kompetencer – både på faglært og højere niveau – så de kan vokse, understøtte den grønne omstilling og skabe flere gode jobs.

Derfor skal vi tænke nyt. Så flere vil uddanne sig til velfærdssamfundets kerneopgaver, blive i professionerne og trives der. Så vores pædagoger, lærer, sygeplejerske mv. både på grunduddannelserne og senere i livet bliver endnu dygtigere, kan udvikle deres faglighed og styrke deres engagement. Og så vi samtidig også har de nødvendige kompetencer til resten af arbejdsmarkedet i fremtiden.

MÅLSÆTNING 2

Alle studiepladser på uddannelserne til lærer, pædagog, socialrådgiver og sygeplejerske skal være fyldte i 2030 og flere skal tage en erhvervsuddannelse.

Radikale Venstre foreslår:

- **Flere faglige fyrtårne i velfærdsprofessionerne** gennem nye videreuddannelsesmuligheder på alle niveauer. Alle lærer, pædagoger, sygeplejersker og andre professionsbachelorer skal som beskrevet tidligere i udspillet have ret til adgang til en relevant overbygning på deres grunduddannelse, så de når op på kandidatniveau. Så man

møder endnu højere niveau, mere relevant viden og større motivation, når man afleverer sit barn, træder ind ad døren på sygehuset eller møder op på jobcenteret.

Der skal udvikles nye uddannelser, der kan tages sideløbende med, at man arbejder, og hvor man har retskrav på en studieplads efter tre år på arbejdsmarkedet. Uddannelserne kan være på en professionshøjskole, et universitet eller i nye forpligtende samarbejder, alt efter hvad der er brug for i praksis.

- **Højere pædagogisk uddannelsesniveau.** I dagtilbud, på bosteder, fritidshjem og folkeskoler oplever alt for mange nyuddannede pædagoger, at de ikke har fået helt nok med fra pædagoguddannelsen. De mangler forudsætninger og kompetencer til at løfte opgaverne og leve op til forventningerne. En stor evaluering har sidste år vist, at niveauet på pædagoguddannelsen er for lavt, prøverne for lette og afstanden til virkeligheden alt for stor.

Vi har brug for endnu mere og endnu bedre uddannet pædagogisk personale. Det er afgørende for, at vi kan skabe endnu bedre pædagogiske tilbud til vores børn, unge og udsatte. Derfor skal der investeres i en bedre pædagoguddannelse og uddannelsesstrukturen på det pædagogiske område skal udvikles. Så vi både kan øge antallet, der uddannes og hæve det samlede uddannelsesniveau. Det kan fx være gennem større differentiering og flere uddannelsesniveauer. Så flere kan tage en videregående pædagogisk uddannelse – men måske ikke alle på professionsbachelorniveau. Så niveauet på pædagoguddannelsen kan hæves og så flere kan videreudanne sig til faglige fyrtårne.

Samtidig skal der – som beskrevet tidligere i udspillet – etableres bedre videreuddannelsesmuligheder for lærer som supplement til den styrkede læreruddannelse, der blev aftalt af et bredt flertal i Folketinget i september 2022.

Radikale Venstre vil samlet afsætte 500 mio. kr. til lærer- og pædagoguddannelserne (inkl. midler fra finanslovsaftalen for 2022 og aftalen om *”Stærke og Innovative virksomheder”* fra januar 2022)

VISION 3: Bedre trivsel og mindre stress

Børn og unge skal være frie til at lege, mærke verden og opleve, at de har værdi for fællesskabet og kan skabe deres egen mening i livet.

Men i disse år har en ulykkelig epidemi af mistrivsel og psykisk sygdom ramt stadig flere. Hver tredje unge kvinde mellem 16-24 år har et dårligt mentalt helbred og antallet af børn i psykiatrisk behandling er næsten fordoblet på 10 år. Udviklingen *skal* vendes.

Der er ikke en klar diagnose på kilderne til denne mistrivsel, men det står klart, at der ikke er nogen snuptagsløsning på den. Der skal samles solid viden om udviklingen og hvordan der kan sættes en effektiv stopper for den – bredt i samfundet, i skoler, sundhedssystem og uddannelserne, og i de enkelte unges liv.

De steder, hvor vi allerede nu ved, at der er stærke kilder til mistrivsel eller risiko for det, skal vi sætte ind med det samme.

MÅLSÆTNING 3

Udviklingen skal vendes, så andelen af børn og unge, som mistrives, skal være støt faldende fremover.

Radikale Venstre foreslår:

- **Trivselskommission for børn, ungdom og uddannelser**
Kommissionen skal – som vi kender det fra andre store velfærdsproblemer – afdække udfordringerne med børn og unges mistrivsel, kilderne til den og effektive veje til at gøre op med den. Kommissionen skal kigge bredt på alle grupper af børn og unge – og kunne komme med anbefalinger bredt i samfundet på tværs af f.eks. sundhedssektor, skole- og uddannelse mv.
- **Styrket trivselstilsyn i hele uddannelsessystemet.** Der skal etableres et mere håndfast tilsyn, som med udgangspunkt i undervisningsmiljøloven kan følge alle undervisningssituationer tæt – fra skoler til universiteter og alle andre uddannelsesinstitutioner – så der kan skrives ind, hvis der viser sig tegn på høj mistrivsel. Herunder skal der også føres bedre tilsyn med trivsel på praktik- og lærepladser.
- **Nyt karaktersystem og optagelsessystem** med særligt fokus på at modvirke mistrivsel, uhensigtsmæssig præstationsfokus og perfektionskultur.

VISION 4: Mere mening for de unge og for fællesskabet

Undervisning skal pirre nysgerrigheden, danne og skabe dyb erkendelse. Studerende skal opnå solid faglighed, kritisk sans og egen meningsskabelse på alle uddannelser. Uddannelserne skal give mening for samfundet, så der ikke uddannes til arbejdsløshed.

Men mange steder er uddannelserne i dag udpint efter mange års besparelser under den tidligere regering, underviserkontakten er overfladisk og feedback er fraværende. På mange uddannelser er der for få undervisere, som engagerer sig i den enkelte studerende – og som resultat er mange studerende langt fra nok engagerede i deres uddannelse. Tiden på uddannelserne risikerer at blive spildt på at terpe frem for at forstå.

Derfor skal kvaliteten og meningsfuldhed for de studerende tilbage i højsædet og der skal investeres i uddannelserne. Nogle steder er der brug for flere undervisningstimer, andre steder for nye prøver eller højere faglige krav. Det skal være op til de enkelte uddannelsesmiljøer – undervisere og studerende imellem – at finde ud af og handle på.

MÅLSÆTNING 4:

Markant stigning i læringsindikatorer, lavere frafald og halvt så stor dimittendledighed i 2030.

Radikale Venstre foreslår:

- **En ny kvalitetsmilliard** skal hvert år investeres i at løfte undervisningen, indholdet, kapaciteten og gøre uddannelserne mere relevante for den enkelte og for samfundet. Halvdelen af midlerne fordeles til de videregående uddannelser til længerevarende, systematisk kvalitetsudvikling. De fordeles ud fra faglige vurdering af et råd af eksperter i uddannelsestilrettelæggelse, didaktik, trivsel og aftagerbehov og på baggrund af analyser af de konkrete behov for kvalitetsudvikling på tværs af uddannelserne. Rådet skal desuden sikre tværgående videnspredning og fungere som nationalt videntcenter for uddannelseskvalitet. Den anden halvdel af midlerne fordeles til FGU, EUD mv. som beskrevet i oplægget "Flere unge med i fællesskabet"
- **Råd for dannelse til fremtiden** for f.eks. grønnere, mere digitalt eller mere meningskabende indhold i alle uddannelserne. Rådet skal ud fra et fagligt grundlag med blik for aktuelle samfundsforhold komme med konkrete forslag til at understøtte indhold og tilrettelæggelse af både enkelteuddannelser og bredere fagområder. Det kan fx være forslag om konkrete digitale færdigheder eller forslag om perspektiver på bæredygtighed og andre samfundsforhold, hvis de ikke er dækket på relevante uddannelser. Rådet skal både rette sig mod uddannelserne og det politiske niveau.
- **Obligatorisk kandidatvejledning** på bacheloruddannelser med høj ledighed. Vejledningen skal have fokus på at understøtte de bachelorstuderende til at vælge en overbygning, som giver bedre mening for dem både under og efter studiet. Det skal understøtte øget søgning mod kandidatuddannelser – og erhvervskandidatuddannelser – med gode jobperspektiver.
- **Konsolidering af små fagmiljøer**, hvis der af institutionshensyn er oprettet flere uddannelsesudbud, end det er hensigtsmæssigt i forhold til samfundets behov, søgnings- og faglighed.
- **Taxameterreform på ungdomsuddannelserne** skal gennemføres og det midlertidige løft af bevillingerne skal gøres permanent.

VISION 5: Større frihed til uddannelserne

De videregående uddannelser er det seneste år blevet fastlåst af hensynsløse indgreb for at presse de unge ud af de store byer og for at spare SU til unge europæere, der tidligere så Danmark som et attraktivt land at uddanne sig og arbejde i. Det duer ikke.

Vi har brug for et dynamisk uddannelseslandskab – hvor der oprettes uddannelsespladser i takt med, at der opstår ny erkendelser og muligheder. Så uddannelserne følger udvikling i samfundet, på arbejdsmarkedet og i de unges interesser og drømme.

Vi har brug for unge talenter fra hele verden og Europa til at udvikle vores uddannelser, vores samfund og bidrage til vækst og velstand på vores arbejdspladser. Derfor skal vi fjerne loftene og løse begrænsningerne, så vi får mere frihed og fornuft ind i uddannelseslandskabet.

MÅLSÆTNING 5

2000 flere uddannelsespladser i de store byer i 2030. Fx på nye deltid-uddannelser og på områder med stor søgning, hvor virksomheder og velfærdsinstitutioner mangler arbejdskraft.

Radikale Venstre foreslår:

- **Uddannelsesplan 2040**
Uddannelsesplanlægning kræver både et langt og et bredt perspektiv – der rækker ud over den enkelte region, institution eller branche. Men i dag sker der ingen central koordinering, og der findes ikke uafhængige faglige analyser af kompetencebehovet fremover. Der skal laves et langt mere koordineret, uafhængigt og fagligt robust grundlag, som kan danne udgangspunkt for en bred politisk plan for udviklingen af uddannelseslandskabet fremover – herunder med en hensigtsmæssig balance mellem land og by.
- **Væk med loftet over uddannelsespladserne i de store byer**, som er resultatet af udflytningsaftalen fra sommeren 2021. Loftet begrænser de unges mulighed for at tage den uddannelse, de drømmer om, og virksomhedernes og velfærdsinstitutioners mulighed for at rekruttere kvalificeret arbejdskraft i de store byer. Den fastlåser hele uddannelsessystemet og modvirker udvikling og dynamik i samfundet. Derfor skal den afskaffes. De fornuftige investeringer og initiativer til at understøtte uddannelsesudbud uden for de store byer, som indgår i aftalen, skal fastholdes og udvides. Så der kommer flere bæredygtige uddannelsespladser og uddannelsesmiljøer i hele landet.
- **Der skal åbnes for nye pladser på engelsksprogede uddannelser**, hvor der er stor sandsynlighed for, at de nyuddannede bliver i Danmark og kommer i job. Det kan f.eks. være, hvis de studerende allerede som del af uddannelsen har relevant dansk studiejob eller hvis der er særlig stor og vedvarende efterspørgsel inden for de pågældende brancher.
- **Mere lokalt ansvar for de små uddannelses tilbud** i kommuner og virksomheder. Mindre uddannelsesudbud uden for de store byer bliver først en succes, hvis de tiltrækker nok studerende – og det kræver attraktive studiemiljøer, lokalmiljøer og gode jobmuligheder, og derfor er det afgørende, at lokale aktører understøtter dem endnu mere end i dag.

ØKONOMI

INVESTERING I TILTAG

Varig udgift, mio. kr.

Flere skal tage en videregående deltidsuddannelse inkl. afskaffelse af deltagerbetaling på videregående VEU mv. (mhp. at nå 66 pct. mål i 2030).....	1.400
Bonus for omlægning til erhvervskandidat.....	100
Kvalitet og mere mening ("menings-milliard"):	1.000
• Kvalitetsfond til de videregående uddannelser - 500 kr.	
• Investeringer i uddannelser mv. til udsatte unge - 500 kr. (jf. særskilt ungeudspil)	
Permanentgørelse af taxameterløft på ungdomsuddannelserne	380
Mere vejledning.....	50
Uddannelsesplan.....	5
Råd for moderne dannelse.....	5
Styrket monitorering af uddannelser med meget mistrivsel og højt frafald (videregående, gym og eud).....	15
I ALT.....	2.955

FINANSIERING

mio. kr.

Ramme til kvalitet i uddannelserne fra "Hurtigere i job og et stærkere arbejdsmarked"	355
Eksisterende kvalitetspulje i bevillingssystemet til politisk bestemte indsatser	100
Finansieres i den Radikale 2030-plan.....	2.500
I ALT.....	2.955

IMPLEMENTERING

Nye uddannelsesveje skal give mening for alle

De nye deltidsuddannelser, som Radikale Venstre foreslår, skal udvikles og gerne udbydes i nye forpligtende samarbejdskonstellationer mellem de relevante uddannelser og institutioner på de niveauer, som de binder sammen og arbejdsmarkedet. F.eks. skal nye videreuddannelsesmuligheder på kandidatniveau til pædagogerne både kunne udvikles og udbydes i samarbejde mellem professionshøjskolerne og relevante universiteter.

For at de nye uddannelser bliver relevante og realistiske for den enkelte at tage senere i livet – og for arbejdsgiverne – skal kommuner og andre relevante arbejdsgivere samt arbejdstagerorganisationer inddrages i udviklingen af dem.

De nye retskrav på en uddannelsesplads, der foreslås, skal på tilsvarende vis etableres i tæt inddragelse af uddannelser, institutioner, og arbejdsmarked, så de giver faglig mening og skaber kompetencer, der kan understøtte samfundsudviklingen i fremtiden.

De konkrete forhold omkring videreuddannelsesaktiviteten, som fx løn, arbejdstid, opgaver mv. skal som hidtil aftales af arbejdsgivere og arbejdstagere mhp. at der sikres vilkår, som både gør videreuddannelse attraktivt for den enkelte medarbejder og arbejdsgiver.

SAMMENHÆNG

Trivsel skal styrkes gennem alle forslag

De visioner og forslag, som Radikale Venstre har for børn, unge og uddannelserne, må ikke mindske trivslen og skal som udgangspunkt alle sammen bidrage til at understøtte højere trivsel og mindre stress blandt elever og studerende.

Det gælder eksempelvis visionen om, at man får en sikker ret til at videreuddanne sig senere i livet, så uddannelsesvalget i ungdomsårene bliver mindre afgørende og så præstationspres, perfektionskultur og betydningen af karaktergennemsnit derved mindskes for de unge.

Samtidig foreslår vi at sætte særligt ind overfor børn og unge med svage faglige, sociale eller personlige forudsætninger i udspillene "Tænk Frit – Tænk Børn" og "Flere unge med i fællesskabet"

**Radikale Venstres folketingsgruppe
September 2022**

**Radikale Venstre
Christiansborg Slotsplads 1
1240 København K**

radikale.dk

